

— «Է՛, մենք ալ սիրենք հպարտ տիւրապետողները, մենք ալ ներենք անոնց, որովհետեւ մենք ամէնքս ալ ընկերներ ենք, դաւակները՝ միեւնոյն հօր՝ Մեծն Մակաղեւային, որ հայրն է լուսաւորութեան եւ տիրապետող տիեզերաց»:

Անհուն ուրախութեամբ մը կը լեցուի Գաւարնադային հոգին. եւ իրմէ աւելի երջանիկ մէկը չկայ երկրիս երեսը: Ան կ'օրհնէ մարդիկը եւ բարձրանալով լերան գագաթը՝ ջերմագին աղօթքներով կը խոնարհի Մակաղեւային առջեւ:

Ու երկրիս չորս կողմերէն շողիներ կը բարձրանան, կը խտանան ամպերու ձեւով, եւ լերան ամբողջ կատարը շրջապատելով անտեսանելի կը դարձնեն Գաւարնադան:

Կ'անցնին տարիներ, կ'անցնին դարեր, կ'անցնին հազարաւոր տարիներ:

Եւ ահա, լոկ ձեռքի շարժումով մը, Գաւարնադան կը ցրուէ ամպերը, ու կը բացուի իր տեսութեան առջեւ ամբողջ Քաշմիրեան բարձրաւանդակը:

Կը նայի ան... եւ ցաւագին աղաղակ մը կ'արձակէ կուրծքին խորէն. ու այն աղաղակը կը սասանեցնէ ամբողջ տիեզերքը ծովերու անդունդներէն մինչեւ ամենաբարձր աստղերը: Արտասուքը դառն ու ջերմահոս, կը ցայտեն անոր աչքերէն ու կը հոսին ժայռերուն վրայ: Ան կը տեսնէ, թէ մարդիկ մոռացութեան են տուած իր վարդապետութիւնը, թէ՛ սիրոյ անունը լոկ գրեթէ մէջն է մնացած, եւ թէ այն սուրբ զգացման ոգին տնհասկնալի է դարձած անոնց համար: Գարձեալ զօրաւորներն ու զոռոգներն է որ կը բնակին մարմարակերտ սպարանքներու մէջ, դարձեալ երկրին բոլոր բարիքները անցած են անոնց ճանկերուն մէջ, դարձեալ լսելի կ'ըլլան նօթիներուն հառաչանքներն ու բողոքները՝ իրենց

կեղեքիչներուն ձեռքէն, ու սիրոյ մեծ ոյժը դարձեալ չքացած է:

Ու Գաւարնադան, իր հոգւոյն ամբողջ ոյժն ու սրտին բովանդակ բոցը աղօթքի մը, աղաղակի մը մէջ խտացնելով՝ կ'իյնայ Մակաղեւայի առջեւ...

Բայց՝ համբ ու անդգայ կերպով կը տարածուի երկնակամարը... , հաճանազեղ արեւուն կը յաջորդեն քաղցրատեսիլ աստղերը. այնուհետեւ աստղերն ալ կը մարին ու դարձեալ սովորական կարգով փառլուեն արեւը կը յայտնուի... — Իսկ Մակաղեւան խուլ է ուղղուած աղօթքին առջեւ:

Ու Գաւարնադան, կը մխրձուի մտածմունքներու խորին անդունդներուն մէջ, մինչ ամպերը տակաւ կը ծածկեն զինքը:

Կ'անցնին տարիներ, կ'անցնին դարեր, կ'անցնին հազարաւոր տարիներ. իսկ ան՝ միշտ հոն է՝ անխփփոս դիրքով, եւ՝ հանապազատաբար կը խոնարհի իր վսեմ դադափարին՝ մարդոց երջանկութեան համար: Եւ լոկն ու դառն արտասուքը կը կաթկըթին անոր աչքերէն վար. կը կաթկըթին, կը կաթկըթին ու կը հոսին, եւ առուակ մը ձեւացնելով՝ կը կարկաչեն լերան լանջքերն ի վար:

Մարդիկ կը պատմեն, թէ ով որ խմէ այդ առուակին ջուրէն, կը կորսնցնէ իր խելքը եւ իր կեանքի ամբողջ տեսողութեանը ընթացքին՝ մարդկային ազգը աւելի երջանիկ ընելու միջոց մը կը փնտռէ: Եւ ամէն ոք կը ծիծաղի այդ անուրջով տարուող մարդուն համար, կրկնելով ուրիշներուն պէս.

— «Ա՛ս ալ վատի աղբիւրէն է խմեր, սա ալ Գաւարնադայի արտասուքովն է արբեր»:

(Թրգմ. Պուլկարերէնէ)

Կ. Պ. ԼԱՍԷ

Պ. Շըշիկ «Ազգարար»ի մէջ սկսած է մատնանշել եւ սրբագրել հայ մամուլին մէջ երեւցած «առնելի սխալները որ կը պրռան» ինչպէս ինք կ'ըսէ. սակայն լաւ հասկնալով, գովելի նախանձայնութեան հետ՝ շատ համեստ է ան, եւ չ'ուզեր իր վրայն առնել անսխալ պատգամատուի հովեր ու թեւեր:

Ահա իր նախափորձերը.

ԱՅԼԱՍԵՆՈՒՄ՝ կը սրբագրէ աշխատեալ.

ՄԱՋԱՊՈՒՄ՝ (զոր սարսափելի սխալ կը կոչէ)՝ կը սրբագրէ մագալարած, հեգնելով մագալարը որպէս թէ մագէն եւ ուտելիք ապուրէն առաջ եկած ըլլայ:

Օգտուելով հեղինակին համեստութենէն, պիտի դիտել տանք թէ մագալարը բացարձակապէս սխալ է. ընդհակառակն մաքուր եւ ընտիր բառ է, մանաւանդ թէ ոսկի դարուն բովէն՝ ինչպէս իրեն ծանօթ մագալարածը:

Մագալարը, ստոյգ է, կը ծագի մագէն եւ ապուրէն = ապրիմ (բային արմատէն եւ ոչ ուտելիք ապուրէն). հմտ. խամուր = խամրիմ = անխամուր. ինչպէս պուրծ = պրծանիմ - փրծաւիմ. թուրծ = թրծեմ. թուրմ = թրմեմ:

Ուտտի մագալարը կը նշանակէ մագէ կամ մագով ապրիմ = ագատիլ, (մագ մնաց որ աչքին դաշէր), հագիւ ճողոպրիլ. նոյն ձեւով է մագապուրծն ալ, մագով պրծիլ, ագատիլ:

Եւ ապրիմ (= ագատիլ) հոմանիշ ըլլալով պրծաւիմին, կատարելապէս հոմանիշ են եւ կը մնան մագալարը եւ մագալարած:

Պ. Շըշիկ մոռցած էր որ խարագանած էր ծոյլ հայ գրագէտը որ բառգիրք չի նայիր. կը զգայ որ գործածած խարագանը իրեն ալ դպեր է: Առձեռն եւ Հյգլ. լեցուն են օրինակներով եւ բացատրութիւններով:

ՍԱՌԱՍԱՆՈՅ՝ անքերական եւ խորթ ձեւը յաջող կերպով կը սրբագրէ սառուցարան (սառուցաւոյտ), եւ չախորժողին կ'առաջարկէ ուրիշ ազնիւ եւ գեղեցիկ ձեւեր՝ սառնարան, սառնակոյտ:

Պ. Շըշիկ սառցակոյտի այլանդակութեան քով կրնար յիշել եւ խարագանել Պ. Քարտաշի (տես Սիոն, մարտ) ոգի ի բռնի պաշտպանած յոռեգոյն ձեւերը՝ արեւաբաւ (փոխանակ արիւնաբաւ), գործնէրքիւն (փոխանակ գործնէրքիւն), տես Հ. Արսէն Վ. Ղազկիւանի «Մի գրեք... այլ գրեցեք»ը այս բառերուն շուրջ:

«ՄԻԹԱՐ ԵՒ ԻՐ ԳՈՐԾՈՒՆԷՆԻԹԻՒՆԸ»

Հանրածանօթ եւ մեր սիրելի բարեկամ Տոքթ. Վ. Թորգոմեանի ամիսներ առաջ կատարած գեղեցիկ բանախօսութեան արձագանգն եւ ամփոփումն է որ յատկապէս պահած Միթար Աբահօր երջանիկ փոխման տարեդարձին՝ կը հրատարակենք սիրով, միանգամայն երախտապարտ զգացումով հանդէպ հմուտ բանախօսին՝ որ այնքան յարգանք եւ սէր կը տածէ մեր Մեծ Հիմնադրին, եւ նոյնը կը ջանայ տոգորել մեր սիրելի ազգակիցներուն սրտին մէջ:

ԽՄԲ.

Անցեալ Յունուար 25ին, Սեւրի Մուրատեան վարժարանի դահլիճին մէջ Տոքթ. Վ. Թորգոմեան խիստ շահեկան բանախօսութիւն մը կատարեց Միթար Աբահօր կեանքին եւ բազմազարեան գործունէութեան շուրջ՝ ի ներկայութեան ընտիր բազմութեան մը, Վառձապուհ Ս. Քիլարեանի եւ Վիեննական Միթարեան ներէն Վեր. Հ. Ներսէս Վ. Ալինեանի:

Յարգելի բանախօսը իբր հին բարեկամ եւ ջերմ հիացող մը Միթարայ եւ իր Միաբանութեան երկհարիւրամեայ ազգօգուտ գործունէութեան, պատկերալից եւ խանդավառ ոճով մը ներկայացուց Միթարայ կեանքին գլխաւոր գիծերը, 1676էն, իր ծննդեան թուականէն մինչեւ 1749, փոխադրելով ներկաները Սեբաստիոյ Ս. Նշանի վանքին միայնութենէն մինչեւ Էջմիածին, Սեւանայ կղզեակին արձագանգող աւալութիւններէն մինչեւ Վոսփորի գեղածիծաղ մայրութիւններէն մինչեւ Վոսփորի գեղածիծաղ ափունքները եւ վերջապէս Վենետիկ՝ ուր շնորհիւ տեղական իշխանութեանց ասպնջական ոգիին, Միթար պիտի կարենար վերջապէս հաստատել իր բոյնը եւ ուր, Ս. Ղազարու այնքան բանաստեղծական ամայնութեան մէջ իր յաջորդները պիտի երկնէին գրական վերածնունդը մեր ազգին:

Հուսկ յետոյ յուզումնալից բառերով յարգելի բանախօսը ոգեկոչեց Միթարեան Միաբանութեան երկհարիւրամեայ յոբելինական հանդիսաւորութիւնները Հայր Ալիշանի աթոռակալութեան օրով, հանդիսաւորութիւններ՝ որոնց ինքն իսկ մասնակցելու բախտաւորութիւնն ունեցած էր եւ ուր, Միթարայ մասունքներուն

